

МОВА І ЗМІ

УДК 82-92:821.161.1

<https://doi.org/10.23939/sjs2021.01.056>

Олена Кузнецова,
Національний університет «Львівська політехніка»,
професор кафедри журналістики та засобів масової комунікації
д-р філол. наук з журналістики
Olena.D.Kuznetsova@lpnu.ua

НАУКОВІ МЕМУАРИ ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРИ СЕРБЕНСЬКОЇ: ЇХ ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ

© Кузнецова О., 2021

Досліджено мемуари про вчених львівських університетів професора факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка Олександри Сербенської, академіка Академії вищої школи України, виявлено їхню належність до публіцистики як роду писемної творчості. На основі диференційного підходу встановлено, що мемуарні праці професора Олександри Сербенської, опубліковані в друкованих ЗМІ з 1990-го року і до наших днів, належать не письменницькій, а журналістській публіцистиці, як основані на реальних фактах, подіях, без домислу, вимислу, з фактографічною, документальною, журналістською публіцистично-образною аргументацією думок автора.

Здійснена типологія мемуарних праць професора Олександри Сербенської за оприлюдненням у друкованих виданнях: традиційних і нових масмедіа, зокрема тих, що були надруковані в наукових всеукраїнських і львівських журнальних виданнях, вісниках львівських університетів, збірниках наукових праць львівських університетів, Національної бібліотеки АН України ім. В. Вернадського, Львівської національної бібліотеки АН України ім. В. Стефаника, колективних мемуарних збірниках, книзі спогадів. Водночас досліджено оприлюднені в Інтернеті на сайтах архіву Львівського національного університету ім. Івана Франка, львівських каналів телебачення «Твоє місто», «Варіанти. Львів», на YouTube, Telegram-каналах, сайтах Вісників ЛНУ ім. Івана Франка серій філологічна, журналістика та сайтах вісника НУ «Львівська політехніка» серії «Проблеми української термінології».

Здійснено типологізацію мемуарних праць професора Олександри Сербенської за внеском вчених у розділи українського мовознавства. Доведено, що оприлюднені мемуарні праці професора Олександри Сербенської є внеском в історію українського мовознавства, зокрема мемуарну наукову лінгвоперсонологію. Мемуари професора Олександри Сербенської є не тільки об'єктами історії української мови, а й джерелознавства історії України, історії української науки, історії львівських університетів ім. Івана Франка, «Львівської політехніки», історії української журналістики, історії української публіцистики.

Встановлено: мемуарні праці професора Олександри Сербенської належать до жанрів журналістської публіцистики, визначено їхні різновиди.

Ключові слова: Олександра Сербенська, мемуари про українських мовознавців, рід мемуарної творчості, класи, типи, види мемуарних персоналій, історія українського мовознавства, лінгвоперсоналії, історія Львівського університету ім. Івана Франка та історія Національного університету «Львівської політехніки».

Актуальність. У часи незалежної України з появою свободи вираження думок, деідеологізацією науки, зі зміною наукових парадигм у журналістикознавстві, переосмисленням історії української мови, зростає потреба в диференційних дослідженнях мемуарної творчості про відомих науковців як важливої методологічної процедури поділу на класи, типи, види.

Завдання дослідження: на основі мемуарних праць професора Олександри Сербенської сформувані диференційні ознаки для родів писемної творчості, класів, типів, видів мемуарів про вчених, здійснити за ними поділ досліджуваних мемуарів, узагальнити результати диференціації мемуарних праць, що дасть можливість не тільки орієнтуватися в їх множинності, а й визначити місце досліджуваних мемуарних праць, їхній внесок у наукові розділи мовознавства, доповнить, розширить теоретичні знання про мемуари про вчених, мовознавців та допоможе осмислити їх значення.

Актуалізується необхідність збагачення диференціації мемуарної творчості інформацією про родові, класифікаційні, типологічні, видові ознаки мемуарних праць професора Олександри Сербенської, що втілюють у собі різноманітні аспекти в історичній та сучасній теоретико-прикладній проекції мовознавства, журналістикознавства. Це зумовлює теоретичний, історичний, лінгвознавчий та журналістикознавчий підхід щодо досліджуваних мемуарів.

Стан дослідження проблеми. В наш час мемуари як творчість вивчають літературознавці, мовознавці, журналістикознавці. Дослідники-літературознавці розділилися. Зокрема, І. М. Веріго [3], Г. О. Маслоченко [14], Т. П. Гажа [4] вивчають мемуари як художню літературу; О. А. Галич [8, 9], Н. Г. Колошук [11], Е. Ф. Морозова [16, 17], А. Г. Погрібний [22], В. І. Фуркало [27], Т. Ю. Черкашина [28, 29] зараховують спогади до документальної літератури. Мемуарну творчість вивчають також як два різновиди публіцистики: письменницьку й журналістську публіцистику. Письменницьку публіцистику досліджують В. М. Галич («Дефініція поняття письменницької публіцистики» [5], «Конфлікт художника и власти в писательской публицистике» [6]; «Письменницька публіцистика як метажанрове поняття» [7]; О. А. Гандзій («Жанрові ознаки та генеза концептуальності публіцистики Романа Іванчука») [10], І. З. Павлюк («Письменницька публіцистика 1950–1960-х років: демократизаційно-глобалізаційні тенденції» [18], «Українська письменницька публіцистика другої половини 40–80 років ХХ століття» [19], «Українська письменницька публіцистика другої половини Другої світової війни» [20], Українська письменницька публіцистика 20–30 років ХХ ст. [21]); М. І. Свалова («Письменницька публіцистика: креативно-імперативний аспект (на матеріалі публіцистики Б. Олійника») [23]; Н. В. Сопельник «Публіцистика та мемуаристика Г. Костюка: ідейні орієнтири та проблеми поетики» [25].

Безпосередньо мемуарні праці професора Олександри Сербенської про мовознавців частково згадані у словнику-довіднику Ніни Захлюпаной, Ірини Кочан «Українська лінгводидактика в іменах», та у другому томі енциклопедії «Львівський національний університет імені Івана Франка», що можна зарахувати до історії української мови.

Серед журналістикознавців про мемуаристику професора Олександри Сербенської частково згадує Василь Лизанчук у ювілейному нарисі «90 життєвих візерунків Олександри Сербенської», що був опублікований в газеті «День», та увійшов до збірника «Олександра Сербенська» [13].

Загальну характеристику мемуарним працям професора Олександри Сербенської дає Вікторія Бабенко у статті «Академічна елегантність професора Олександри Антонівни Сербенської»: «Особлива винятковість, вдумливість, чіткість аргументації в поєднанні з літературним хистом

виявляється у спогадах про своїх учителів. З глибоким пієтизмом та щиросердною повагою О. А. Сербенська на урочистому врученні диплома Заслуженого професора Львівського національного університету імені Івана Франка найперше подякувала своїм “науковим опікунам”» [1; с. 9].

Однак мемуарні праці професора Олександри Сербенської ще не диференційовані, не визначено їхній рід, клас, типи, вид як писемної творчості, що зумовлює новизну, актуальність нашої розвідки.

Щоб не був незаслужено забутий вагомий внесок в українське мовознавство львівських вчених, досліджено мемуари професора Олександри Сербенської з прагненням ієрархічно визначити належність досліджуваних мемуарних праць до роду, класу типу, виду писемної творчості з позицій сучасного журналістикознавства, українського мовознавства.

Завдання нашого дослідження: 1) перевірити гіпотезу про належність писемної мемуарної творчості професора Олександри Сербенської до публіцистики, таким чином встановити їхній рід; 2) зарахувати їх до класу публіцистики, виявити наявність ознак журналістської чи письменницької публіцистики у досліджуваних спогадах; 3) встановити ознаки типів, видів журналістської публіцистики та екстраполювати їх на досліджувані мемуари.

Об’єктом нашого дослідження стала мемуарна творчість професора кафедри телебачення й радіомовлення Львівського національного університету імені Івана Франка Олександри Сербенської, опублікована у часи незалежності України з 1990 до 2020 р.

Методологія та методика дослідження. Виходячи з поставленої мети та завдань дослідження, в основу роботи покладено принципи історизму, об’єктивності, науковості, цілісності, системності.

В дослідженні використано проблемний метод: поставлена проблема відмінностей між літературними публіцистичними й журналістськими публіцистичними мемуарами, від вирішення якої залежить з’ясування роду, класу, типів, видів мемуарів професора Олександри Сербенської.

Використано такі загальні наукові методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, зіставлення, протиставлення, систематизація, узагальнення, що дало змогу опрацювати мемуарні праці професора Олександри Сербенської, залучені до комплексного аналізу. Були застосовані також спеціальні методи: текстуального, зіставного аналізу, класифікаційний, типологічний, поділ на види, статистичне опрацювання мемуарних праць.

Виклад основного матеріалу дослідження. Першочергово визначимо, до якого роду творчості належать мемуарні праці професора Олександри Сербенської: художньої літератури, документальної літератури, письменницької чи журналістської публіцистики.

Художня літературна творчість – своєрідне перетворення соціальної дійсності, створення нової реальності відповідно до суб’єктивних творчих нахилів та уявлень письменника. Мемуарним творам художньої, документальної літератури, письменницької публіцистики властиві: художня умовність, вигадка, домисел, що відсутні в мемуарних працях професора Олександри Сербенської.

Мемуарні праці професора Олександри Сербенської не містять ознак художньої літератури, адже «художньо-белетристичні тексти – фікціональні за своєю природою» – зазначає професор Флорій Бацевич у статті «Інтердискурсивність і глибини фікціональності художнього тексту: лінгвонаративні аспекти» [2; с. 3–4].

Досліджувані мемуарні праці професора Олександри Сербенської не містять художньої вигадки, фантазії, тому не належать до роду писемної творчості – художньої літератури.

Різнобічний підхід в аналізі мемуарних праць професора Олександри Сербенської показав: жодні її оприлюднені спогади про відомих вчених львівських університетів у засобах масової комунікації не містять також ознак документальної літератури, літературної публіцистики. За ознаками: фактографічною, документальною, журналістською публіцистично-образною аргументацією, основою на реальних фактах і подіях, без домислу і вимислу автора, мемуарні праці

професора Олександри Сербенської належать до журналістської публіцистики. Точніше, це **документальна історично-мовознавча журналістська публіцистика**, оприлюднена в сучасних масмедіа, якій властива опора на перевірені реальні факти, конкретні події, без художнього домислу і вимислу, з використанням журналістських публіцистичних образів, створених на основі реалій минулого, що притаманно журналістській, а не письменницькій публіцистиці. Документальну основу мемуаристики професора Олександри Сербенської підтверджують документальні джерела, факти з особових справ архіву Львівського університету, задокументовані свідчення очевидців, власні спогади авторки як учасниці подій.

Журналістську публіцистику створюють визнані особистості, чия позиція цінується як думка високодосвідченого спеціаліста в описуваній галузі суспільного життя. Професор Олександра Сербенська своєю багаторічною працею завоювала широке визнання й авторитет в українському мовознавстві, журналістикознавстві, аудиторії ЗМІ, піднімаючи актуальні проблеми в наукових вісниках, літературно-публіцистичних журналах України, доповідях, виступах на наукових конференціях. Її мемуарні праці, відтворюючи наукову діяльність відомих академіків, професорів, мовознавців львівських університетів, академічних інститутів України, поєднують логічно-абстрактне й конкретно-образне мислення, фактографічну, журналістську публіцистично-образну аргументацію з використанням системи документально-публіцистичних образів: публіцистичних словесних образів, публіцистичних деталей, публіцистичних портретів, публіцистичних картин, мають високий рівень осмислення буття, володіння мистецтвом публіцистичного переконування, виконують завдання журналістської публіцистики щодо соціалізації читачів: узагальнюють, пояснюють проблеми суспільних явищ, впливають на громадську думку й свідомість людей, формують наукову, високоморальну, культурну, патріотично свідому особистість.

Як для журналістської публіцистики, мемуарам професора Олександри Сербенської про вчених властиве всебічне осмислення піднятої проблеми, зважена, точна оцінка явища, аргументація думок, переконування фактографічними, журналістськими публіцистично-образними аргументами з посиланнями на джерела інформації. Окрім того, досліджувані нами мемуари професора Олександри Сербенської мають ознаки науковості, що властиве саме журналістській, а не літературній публіцистиці. Йдеться про зміст і мету мемуарних праць: точне, аргументоване пояснення фактів, подій, явищ минулої дійсності з боку учасника чи очевидця, показ виявлених особливостей, причинно-наслідкових зв'язків, взаємозалежностей між ними, закономірності їхнього впливу на розвиток науки та соціуму.

Мемуарні праці професора Олександри Сербенської різні за жанрами журналістської публіцистики: біографічні статті, біографічні рецензії, нариси, біографічні есе. В автобіографічних спогадах виділено також жанри сповіді, апології, автокоментаря, автобіографічного нарису, автобіографічної статті.

Мемуарні праці професора Сербенської виконують функції журналістської публіцистики, містять пояснення, тлумачення суперечливих суспільних явищ: з одного боку вчені з дипломами європейських університетів дають студентам нові наукові знання у львівських університетах, продукують нові наукові напрями на світовому рівні, а з іншого – зазнають через свої українські національно-патріотичні орієнтири штучного стримування, офіційного визнання їхнього наукового статусу.

Засадничий принцип відтворення публіцистичних мемуарів про вчених львівських університетів, академічних інститутів професора Олександри Сербенської – це правдиве відтворення суперечливої дійсності радянської доби, суспільно-політичного аспекту наукових явищ, осмислення проблем вчених через не робітничо-селянське соціальне походження, невизнання європейських дипломів про освіту вчених-мовознавців і водночас авангардний рівень їхніх наукових праць.

Як для журналістської публіцистики, мемуарам **професора Олександри Сербенської** властиві: показ справжніх, реальних проблемних колізій в львівських університетах радянської доби,

вироблення розуміння, оцінки суперечливих явищ, подій, ролі, місця вчених, їх впливу на розвиток науки, діяльність львівських університетів. Невисловлена словами в мемуарах авторки туга за справжнім, а не проголошуваними гуманізмом, реальною справедливістю, є властивою журналістській публіцистиці **професора Олександри Сербенської**.

Професор Олександра Сербенська сприймає сучасний демократичний етап розвитку української науки в умовах незалежної держави через гуманістичний підхід, що підтверджує її дослідження історії української мови через персоніфікацію, оскільки неповторний науковий доробок вчених в українську науку грає важливу роль у безперервному процесі пізнання, розвитку не тільки української науки, а й соціального поступу.

В центрі мемуарів **професора Олександри Сербенської – обставинні соціальні конфлікти з тоталітарною державою в освітньо-науковому середовищі львівських університетів, що допомагають знайти вдумливим читачам свою позицію, означити самототожність. Авторка відкрито не засуджує негуманні, антидемократичні явища у львівських університетах, зберігає об'єктивну позицію і своєю журналістською публіцистичною аргументацією приєднує читачів до того суспільно-політичного вектора, який займає сама.**

Для журналістських публіцистичних праць професора Олександри Сербенської властиві: документальні методи відображення, фактографічна, журналістська образна аргументація думки, ознаки жанрів журналістської публіцистики: поєднання фактографічної та твореної на її основі журналістської публіцистичної образності: публіцистичних картин, публіцистичних портретів, публіцистичних словесних образів, публіцистичних деталей без домислу й вимислу.

Фактографічність спогадів про українських вчених професора Олександри Сербенської підсилює їх значення як фіксованих джерел інформації очевидиці, учасниці минулих подій для історії українського мовознавства, історії Львівських університетів, історії української науки.

У львівському місячному журналі «Стара Україна. Часопис історії і культури» (1924 р.) у спареному числі 9–10, що присвячений українській мемуаристиці XI–XX ст., в редакційній статті «Мемуари і мемуаристика» подано диференціацію мемуарів за видами. «Залежно від того, хто є їх автор – учасник подій, свідок їх чи переповідач чужих слів, мемуари поділено на три групи: «мемуари активні, мемуари обсерваційні і мемуари переказові» [15; с. 119.]. За цією диференціацією участі автора спогадів в описаних подіях мемуари професора Олександри Сербенської відносимо до виду *активних*. За ознакою сфери життя, відтвореної у спогадах професора Олександри Сербенської, віднесемо їх до *публічних наукових*. За соціальними науковими сферами спогади професора Олександри Сербенської належать до *світських, культурологічних, мовознавчих*. Всі названі ознаки належать типу журналістської публіцистики, за видом – до наукової журналістської публіцистики, за підвидом – мовознавчої журналістської публіцистики.

Належність мемуарів професора Олександри Сербенської за типами словесних текстів до журналістської наукової публіцистики зумовлює переважаюча понятійна, журналістська публіцистична образна аргументація та фактографічне, публіцистично образне переконування як у журналістській публіцистиці, що підвищує соціальні функції, цінності аналізованих праць як історичних, документальних джерел, що сприяють широкому використанню їхнього інформаційного потенціалу в дослідженнях не тільки мовознавців, журналістикознавців, публіцистикознавців, а й істориків, бібліографів, та дає підстави вважати мемуарні праці професора Олександри Сербенської самостійним видом історичних документальних джерел у названих видах наук.

За предметом дослідження: біографічні мемуари про вчених-мовознавці, автобіографічні мемуари професора Олександри Сербенської належать історії української науки, історії українського мовознавства, історії українського журналістикознавства львівських університетів, що склалися великою мірою завдяки відомим вченим, непересічним особистостям, які отримали вищу освіту, захищали дисертації в західноєвропейських університетах й самовіддано служили українській вищій університетській освіті й науці за польської й радянської влади.

В мемуарних працях про львівських вчених професор Олександра Сербенська розкрито сутність персоніфікації як методу, стратегії вивчення досвіду вчених-мовознавців львівських університетів, академічних установ через звернення до особистості науковців, в бережливій увазі до їх внутрішнього світу, інтересів, культури, духовних сил для збагачення інтеркультурного потенціалу читачів, актуалізації внутрішніх потенційних резервів особистості сучасного вченого.

Багатогранна наукова творчість професора Олександри Сербенської представлена в сфері мемуаристики 27 опублікованими працями, що є переважно джерельною частиною історії української мови, українського мовознавства, історії львівських університетів. На нашу думку, першою мемуарною працею Олександри Сербенської про мовознавців (на неї посилається професор Ірина Кочан у статті «Слово про вчителя» [12]) були тези доповіді «Педагог, учений, громадянин», виголошені на методичних читаннях, присвячених 80-й річниці від дня народження знаного методиста викладання української мови Михайла Шкільника, що опубліковані 1990 р. до проголошення незалежності України.

Мемуарні праці професора Олександри Сербенської – доступний інформаційний ресурс про львівських українських учених, лінгвістів вищої школи, представлений у різних форматах, розміщенні не тільки в друкованих, а й Інтернет-ЗМІ, на сайтах львівських університетів, їх архівів, сайтах академічних бібліотек В.Вернадського, В.Стефаніка, сайтах львівських каналів телебачення, сайтах львівських літературно-мистецьких, публіцистичних видань, сайтах вісників серій «Філологія», «Журналістика».

Методом суцільної вибірки в списку публікацій 2019 року виявлено 21 друковану працю мемуарного біографічного характеру, 5 автобіографічних друкованих спогадів й одну книгу-збірник «Характерники: наша вдячність, пам'ять і шана», що містить одночасно автобіографічні й біографічні праці дослідниці.

Здійснивши змістовно-кількісну типологію біографічних праць професора Олександри Сербенської, виявили: у друкованому вигляді у колективних збірниках тез наукових конференцій опубліковано по **3 доповіді** про професорів Івана Ковалика, Броніслава Кобилянського, Михайла Пазяка, **3 праці** про старшого викладача, авторитетного стиліста факультету журналістики Володимира Кибальчича, по **2 статті** про Юліана Редька у колективному мемуарному збірнику «Статті. Спогади. Матеріали» (2006) та **1 праця** про Михайла Шкільника у колективному збірнику «3 методичної спадщини» (2011); **1 праця** – окрема книга, авторський збірник мемуарних праць Олександри Сербенської «Характерники: наша вдячність, пам'ять і шана». Три мемуарні нариси опубліковані у Львівському літературно-мистецькому і суспільно-політичному журналі «Дзвін» (про Івана Ковалика, 2002; Юліана Редька, 2005; Михайла Шкільника, 2010. Мемуарний доробок українського мовознавця, професора Олександри Сербенської представлений також по одній мемуарній публікації про ректора Львівського університету імені Івана Франка академіка АН УРСР Євгена Лазаренка, декана факультету журналістики цього ж університету, професора Володимира Здоровеґу, професора кафедри української літератури Львівського університету імені Івана Франка Теофіля Комаринця, професора Академії наук України, дослідника українського фольклору Михайла Пазяка, професора Львівського університету імені Івана Франка Софію Денисенко.

Мемуарні праці професора Олександри Сербенської за мовознавчим розділом можна зарахувати до соціолінгвістики, де відкрито виражена громадянська позиція: авторка ставить українське, державницьке, національно-патріотичне вище за все інше в коментарях, тлумаченнях описаного, своїх оцінках, таким чином, формуючи ціннісний світ ставлення до минулого, вчених Львова, про яких пише. У своїх спогадах професор Олександра Сербенська відстоює базові цінності Української держави: українську мову як основу незалежності нашої країни, цінності людини як громадянина-патріота. «Чимало з них, – пише дослідниця, – мали визнання не лише в Україні, а й за кордоном. І хоч вони були різні, але разом творили своєрідний «лінгвістичний» мозок Львова; їх високий професіоналізм, шляхетність, навіть патриціанськість, аристократизм духу, велика працелюбність, некривий патріотизм доволі сильно еманували і давали свої добрі

результати. Щоправда, сила еманції в наступних поколіннях відчутно втрачалася, що, мабуть, було ще однією драмою бездержавності» – пише дослідниця в своїй автобіографічній праці «Факультет журналістики, українська мова і я – словесник-україніст» [24].

Мемуари професора Олександри Сербенської містять ретроспективну фактографічну інформацію, осмислення конкретного внеску відомих вчених львівських університетів у різні традиційні й нові розділи українського мовознавства. Тому мемуари професора Олександри Сербенської можна типологізувати за розділами українського мовознавства, адже вони охоплюють широке коло проблем української лінгвістики і стосуються наукових інтересів вчених з розділів мовознавства: дериватології, загального мовознавства, історії фонології, лексикології, семасіології, термінології, лексикографії (І. Ковалик), україномовної практичної стилістики, редагування ЗМІ (В. Кибальчич), діалектології, ареальної лінгвістики (Ю. Редько), українська фольклористика, пареміологія (М. Пазяк), етимологія, діалектологія, історії української мови, культура української мови, історія мовознавства, мова Т. Шевченка, І. Франка, Г. Сковороди (Б. Кобилянський); методика навчання української мови у школі, лінгводидактика вищої школи, технології викладання української мови (М. Шкільник).

Окрім того, мемуарні праці професора Олександри Сербенської типологізуємо за сучасними масмедійними платформами, зокрема, сайтами Львівського національного університету імені Івана Франка та «Львівської політехніки», сайтами львівських каналів телебачення та сайтами українських періодичних видань. Особливо цінні аудіовізуальні мемуарні виступи на телебаченні професора Олександри Сербенської, що відтворюють живий голос, інтонацію, міміку, жести.

Мемуари дослідниці, що не могли бути раніше опубліковані через радянські ідеологічні перепони, документально підтверджують високий європейський рівень української лінгвістичної науки, вчених-словесників університетів Львова, які отримали вищу освіту, захищали дисертації в європейських університетах, мали демократичний світогляд, системні філологічні знання, володіли кількома іноземними мовами.

Мемуарна творчість професора Олександри Сербенської – окремий напрям писемної творчості, що потребує знань з теорії журналістської публіцистики, спеціальних способів, методів дослідження писемної творчості й зумовлює новизну нашої розвідки, завдання якої визначити ознаки, рід, клас, типи, види мемуарних праць професора Олександри Сербенської про відомих львівських вчених, українських мовознавців.

Мемуарні біографічні праці професора Олександри Сербенської не належать до життєпису художньої літератури, мемуарної документальної прози, яким властива художня образність, риси фікціональності: уявність, вигаданість подій, рис персонажів, їхнього внутрішнього світу, що традиційно розглядають як основну ознаку саме художнього тексту, про це, зокрема, пише С. О. Сушко [26], а до мемуарної документальної журналістської наукової публіцистики, що відтворює реальні історичні, повсякденні факти, події, явища, власні спогади висловлювань конкретних очевидців та створені на їх основі журналістські публіцистичні образи як засоби аргументації й переконання читачів в істинності авторських думок та позицій.

Прагнення в спогадах відобразити соціально-історичні особистості відомих вчених, з якими доводилося працювати професору Олександрі Сербенській, відтворити державницьке бачення соціальних, наукових, культурно-історичних перетворень українського суспільства далекого й близького минулого, подані в непослідовній хронікальній ретроспекції.

Професор Олександра Сербенська в своїх мемуарах поєднує: авторську оцінку й емоційність (виявляє своє гуманне ставлення до вчених, несхвалення негативних реалій польського, радянського минулого) на основі фактографічних аргументів, документів, осмислює й переосмислює події, достовірні факти, які сама спостерігала, запозичила з документальних архівних джерел. Таке подвійне підтвердження тез, думок посилює достовірність, переконливість впливу мемуарів й ще раз підтверджує їх належність до журналістської публіцистики.

Мемуарні праці професора Олександри Сербенської містять комплексне інтелектуальне осмислення історичних подій і доль вчених, українських мовознавців Львівського університету імені Івана Франка, що має багатовимірний пізнавальний, зокрема лінгвокогнітивний феномен й одночасно охороняє історичну, наукову, культурну, мовну пам'ять українського народу.

Біографічні й мемуаристичні праці професора Олександри Сербенської присвячені вченим, які зайняли вагому нішу в науковому, культурному та суспільному середовищі львівських університетів, Академії наук України, мали свої наукові школи, заклали основи нових галузей науки, їхні дослідження сприяли поступу ідей в українській лінгвістичній науці, сприяють розвитку історії української науки, збереженню пам'яті про відомих професорів, академіків України.

Своєю мемуарною творчістю професор Олександра Сербенська сприяє доповненню історії української мови, виникненню, розвитку нових наукових напрямів в українському мовознавстві та осмисленню внеску львівських мовознавців.

Професор Олександра Сербенська спогадами про мовознавців львівських університетів, академічних установ бере участь у формуванні віртуального українського національного біографічного наукового архіву.

Розміщення мемуарів професора Олександри Сербенської у традиційних, новітніх засобах масової інформації, на Інтернет-платформах відкриває доступ до поширення знань про львівських вчених-лінгвістів не тільки в Україні, а й в усьому світі.

Як феномен вияву української культури, науки мемуарні праці професора Олександри Сербенської мають наукову, пізнавальну, культурологічну цінність й соціально-політичну значимість, відповідають гуманістичному напрямку історії українського мовознавства – персоналізації мовознавчих наук, сприяють відтворенню картини минулого в львівських університетах. В основі мемуарних праць про вчених, мовознавців професора Олександри Сербенської – реальні, документальні факти, точний, об'єктивний, незаангажований виклад невідомих фактів, подій, неупереджені їх оцінки.

Наукові мемуари професора Олександри Сербенської містять широку ретроспективу, охоплюють просторово-часові межі від 60-их років ХХІ ст. праці вчених львівських університетів до наших днів і вирізняються осмисленим добором Родові, класифікаційні, типологічні, видові ознаки наукових мемуарів дали можливість систематизувати спогади про відомих, визнаних за кордоном вчених, на тлі подій минулого, свідком, очевидцем яких була професор Олександра Сербенська.

Біографічні, автобіографічні спогади професора Олександри Сербенської містять унікальну інформацію про напрями в українському мовознавстві над якими працювали вчені, відтворюють культурну, освітню атмосферу львівського університетського середовища радянського періоду, спираючись на ціннісні гуманістичні, демократичні, державотворчі орієнтири, відтворюють наукову, освітню, ідеологічну, культурну атмосферу університетського середовища та пропущені через душу мемуаристки враження від зустрічей, співпраці з особистостями, знаними діями науки, відомими львівськими вченими, мовознавцями.

Мемуаристика про львівських українських лінгвістів професора Олександри Сербенської містить осмислення логіки та суб'єктивних мотивів тих чи інших життєвих кроків львівських вчених щодо вибору ціннісних орієнтирів, системи сенсів.

Біографічні праці професора Олександри Сербенської про відомих українських вчених, лінгвістів як фактографічне, публіцистично-образне представлення життєпису, осягання їх наукового досвіду, осмислення, переосмислення життєвих траєкторій відомих науковців можна поділяти також за науковими установами як місцем праці вчених: 22 спогади про вчених університетів можна віднести до університетської мемуаристики та 3 праці про вчених, академіків Академії наук України Михайла Пазяка – завідувач відділу фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України; Євгена Лазаренка – академіка Української РСР, ректора Львівського університету ім. Івана Франка (1951–1963); Льва Палюгу –

професора Національного університету «Львівська політехніка» та Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України.

Висновки. Диференційне дослідження мемуарів професора Олександри Сербенської про українських мовознавців уточнило її внесок у колективну історію Львівського національного університету ім. Івана Франка, Національного університету «Львівська політехніка», Інститутів НАН України, історію українського мовознавства, історію української науки та означити вклад професора Олександри Сербенської в український мемуарій як комплекс фактографічних, історичних джерел інформації, журналістських публіцистичних біографій вчених, мовознавців львівських університетів імені Івана Франка та «Львівської політехніки», мовознавчих академічних інститутів НАН України.

За системами ознак художньої літератури, письменницької публіцистики, журналістської публіцистики, принципом уподібнення, протиставлення мемуарну творчість професора Олександри Сербенської можна віднести до публіцистичного роду писемної творчості, за типом – до журналістської публіцистики, видом – до наукової персоніологічної мемуаристичної журналістської публіцистики.

Класифікація, типологія, видологія біографічних мемуарів професора Олександри Сербенської дає змогу осмислити дослідницькі напрями, наукові школи відомих вчених, їх внесок у розділи мовознавства.

Диференціація мемуарів професора Олександри Сербенської допомагає не тільки відстежити особливості формування наукових лінгвістичних знань, нових наукових напрямів, розвиток наукових поглядів, дослідницьких методів, а й передбачати наступність наукової думки в українському мовознавстві.

Віднесення біографічних спогадів професора Олександри Сербенської про вчених львівських університетів до журналістської публіцистики як історичного документального джерела підносить їхнє значення в історії української мови, історії українського мовознавства, історії львівських університетів, історії української науки.

Диференціація мемуарних праць Олександри Сербенської про львівських вчених за класами, типами, видами журналістської публіцистики допомагає уточнити значення реального внеску відомих львівських вчених, мовознавців в історію різних розділів української науки, українського мовознавства.

Своїми спогадами професор Олександра Сербенська прагне відродити історичну справедливість, заповнюючи лакуни інформації про західно-українських мовознавців в українській науці, формує цілісні знання з історії української мови, сприяє захисту державної української мови, популяризує наукові здобутки львівських вчених, мовознавців.

Мемуари професора Олександри Сербенської, маючи високу науково-пізнавальну цінність з персоналізованого українського лінгвознавства, є історичним мовознавчим джерелом для вивчення європейського рівня не тільки історії львівських університетів, а й загалом історії розвитку українського мовознавства.

Оприлюднюючи мемуари про львівських вчених у традиційних і нових засобах масової комунікації: інтернет-ЗМІ, сайтах традиційних ЗМІ, сайтах наукових, освітніх установ, професор Олександра Сербенська бере участь у формуванні ресурсів історико-біографічної інформації як важливої складової розбудови українського державного й світового гуманітарного інформаційного простору.

Завдяки мемуарам професора Олександри Сербенської стали відомі чимало документальних фактів із біографій львівських вчених, подій недалекого минулого, що сприяє зникненню білих плям в історії української мови, історії львівських університетів.

Мемуари про українських лінгвістів львівських університетів професора Олександри Сербенської через показ інноваційності вчених, сили їхнього духу, європейської культури в умовах

бездержавності України формують імідж вчених-сподвижників, відданих українській науці, українській лінгвістиці, які самовіддано працювали, гідно берегли, розвивали її позиції, є писемним пам'ятником ментальним львівським науковцям, лінгвістам, сприяє через пізнавальну, педагогічну функцію самоідентифікації молодих вчених.

Пропозиції: Диференціація біографічних мемуарних праць професора Олександри Сербенської допомагає вийти на нові ідеї, дослідницькі напрями, наукові школи, переосмислити механізми їхніх трансформацій і зміни у площині історичних перетворень, зокрема, осмислити наступність наукової думки, відстежити особливості формування наукових лінгвістичних знань в українському мовознавстві, нових напрямів, наукових поглядів, дослідницьких методів тощо. Мемуари професора Олександри Сербенської є не тільки феноменом української журналістської наукової публіцистики, їх можна досліджувати під кутом зору історикознавства, зокрема, історичного джерелознавства історії львівських університетів, мовознавства, а саме історії української мови та її розділів.

Реальною темою дисертаційного дослідження з історії українського мовознавства може бути тема: «Мемуари львівських, західноукраїнських мовознавців як внесок в історію української мови», де йшлося б і про спогади професора Олександри Сербенської. Пропонуємо також дослідити криптомемуари про львівських мовознавців-україністів як уривки зі споминів в інших наукових статтях, книгах професора Олександри Сербенської. Для подальших досліджень важливо створити хронологічний бібліографічний покажчик друкованих мемуарних праць Олександри Сербенської.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко В. Академічна елегантність професора Олександри Антонівни Сербенської // Олександра Сербенська / Упоряд. В. Лизанчук. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 232 с.
2. Бацевич Ф. С. Інтердискурсивність і глибини фікціональності художнього тексту: лінгвонаративні аспекти // Мовознавство, 2019, № 4. С. 3–12.
3. Веріго І. М. Літературні мемуари 20–30-х рр. ХХ століття. Принципи художньої організації матеріалу [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : / І. М. Веріго. Д., 2003. 16 с.
4. Гажа Т. П. Українська літературна мемуаристика другої половини ХХ століття: становлення об'єктного і суб'єктного типів : автореф. дис... канд. філол. наук. Х., 2006. 19 с.
5. Галич В. М. Дефініція поняття писательська публіцистика // Журналістика-2008. Перьядычны друк. Минск, 2008. С. 69–71. // <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/28373/1/Galich.PDF>.
6. Галич В. М. Конфликт художника и власти в писательской публицистике // Журналістыка-2007. Перьядычны друк. Минск, 2007. С. 64–66. // <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19165/1/Galich.PDF>.
7. Галич В. М. Письменницька публіцистика як метажанрове поняття / В. М. Галич // Соціальні комунікації сучасного світу : наук.-теорет. зб. [гол. ред. О. М. Холод]. Кривий Ріг, 2009. С. 57–58.
8. Галич О. А. Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи : моногр. / О. А. Галич. Луганськ: Знання, 2001. 245 с.
9. Галич О. А. Документальна література в умовах глобалізації [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21RE.
10. Гандзій О. А. Публіцистика Романа Іванчука: проблематика і поетика : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Гандзій Олена Аркадіївна ; ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ, 2011. 20 с.
11. Колошук Н. Г. Нефікційна література (документалістика) як маргінальне явище мультикультурного процесу сучасності: українська ситуація // Питання літературознавства. Вип. 78. С. 215–223 // http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2009_78_27.
12. Кочан І. М. Слово про вчителя // Літературне місто: Онлайн-бібліотека української літератури. Освітній онлайн-ресурс // <http://litmisto.org.ua/?p=19511>.
13. Лизанчук В. В. 90 життєвих візерунків Олександри Сербенської. Штрихи до ювілейного портрета // День: щоденна українська газета // <http://incognita.day.kyiv.ua/90-zhittyeviv-vizerunkiv-oleksandri-serbenskoji.html>.

14. Маслюченко Г. О. Художні мемуари та автобіографічна повість в українській літературі 90-х років ХХ ст.: автореф. дис. к. філол. наук. Д., 2004. 18 с.
15. Мемуари і мемуаристика // Стара Україна. Львів, 1924. Вип. 9–10. С. 113.
16. Морозова Е. Ф. Документальна література / Е. Ф. Морозова // Українська Літературна Енциклопедія : в 5 т. / редкол. : І. О. Дзевєрін (відп. ред.) та ін. К.: «Українська Радянська Енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1990. Т. 2: Д. –К. С. 85.
17. Морозова Е. Ф. Документальна література, документалістика [Електронний ресурс] // Ізборнік. Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/ulencycl/ule44.htm>.
18. Павлюк І. З. Письменницька публіцистика 1950–1960-х років: демократизаційно-глобалізаційні тенденції // Слово і час. 2012. № 7. С. 17–26.
19. Павлюк І. З. Українська письменницька публіцистика другої половини 40-х-80 років ХХ століття: Розділ монографії // Соціальні комунікації: Результати досліджень – 2013 : колект. моногр. У 3-х т. Т. 3: Галузеві соціальні комунікації. К.: КНУКіМ, 2014. С. 37–81.
20. Павлюк І. З. Українська письменницька публіцистика 20-30 років ХХ ст. // Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв / Гол. ред. М. С.Тимошик. Число 3. К.: КНУКіМ, 2014. С. 124–132.
21. Павлюк І. З. Українська письменницька публіцистика другої половини Другої світової війни / І. Павлюк // Слово і час. 2016. № 9. С. 64–78 // <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/158429>.
22. Погрібний А. Г. До розуміння феномена письменницької публіцистики // Слово і час. 2007. № 4. С. 45–52 // <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11070/08-Pogribnyu.pdf?sequence=1>.
23. Свалова М. І. Письменницька публіцистика: креативно-імперативний аспект (на матеріалі публіцистики Б. Олійника) // Літературознавство // file:///C:/Users/irenka/AppData/Local/Temp/Almpolt_2009_1_20.pdf.
24. Сербенська О. А. Факультет журналістики, українська мова і я – словесник-україніст Архів Львівського університету // <https://archive.lnu.edu.ua/o-serbenska-fakultet-zhurnalistyky-ukrajinska-mova-i-ya-slovesnyk-ukrajinist/>.
25. Сопельник Н. В. Публіцистика та мемуаристика Г. Костюка: ідейні орієнтири та проблеми поетики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Н. В. Сопельник ; Харк. нац. ун-тім. В. Н. Каразіна. Харків, 2008. 20 с.
26. Сушко С. О. Діалектика фікціонального, персоніфікованого і реального, суспільно-орієнтованого у романах «The gravity's rainbow» Т. Пінчона і «The tunnel» В. Гасса // <https://studfile.net/preview/8111188/>.
27. Фуркало В. І. Типологія і філософська проблематика документальної літератури // [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/10097/1/Dokumentalna_literatura.pdf
28. Черкашина Т. Ю. Формування жанрів спогадової літератури [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://litzbirnyk.com.ua/wp-content/uploads/2013/12/65.pdf>.
29. Черкашина Т. Ю. Література особистого спогаду в системі словесної творчості [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vlu_f_2013_4%282%29__7.

REFERENCES

1. Babenko V. Akademichna elehantnist profesora Oleksandry Antonivny Serbenskoi. Lviv, Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 2014. 232 p.
2. Batsevych F. S. Interdyskursyvnyist i hlybnyy fiktsionalnosti khudozhnoho tekstu: linhvonaratyvni aspekty». Movoznavstvo. 2019, No. 4. P. 3–12.
3. Veriho I. M. Literaturni memuary 20–30-kyh rr. XX stolittia. Pryntsyty khudozhnoi orhanizatsii materialu [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. filol. Nauk. D., 2003. 16 p.
4. Hazha T. P. Ukrainska literaturna memuarystyka druhoi polovyny XX stolittia: stanovlennia obiektnoho i subiektnoho typiv: avtoref. dys... kand. filol. nauk. Kharkiv, 2006. 19 p.
5. Halych V. M. Defynytsiya ponyatiya pysatelskaia publytsystyka. Zhurnalistyka-2008. Peryadychny druk. Mynsk, 2008. P. 69–71 // <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/28373/1/Galich.PDF>.
6. Halych V. M. Konflikt khudozhnyka y vlasty v pysatelskoi publytsystyke. Zhurnalistyka-2007. Peryadychny druk. Mynsk, 2007. P. 64–66. // <https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19165/1/Galich.PDF>

7. Halych V.M. Pysmennytska publitsystyka yak metazhanrove poniattia. Sotsialni komunikatsii suchasnoho svitu: naukovo-teoretychnyi zbirnyk. Kryvyi Rih, 2009. P. 57–58.
8. Halych O. A. Ukrainska dokumentalistyka na zlami tysiacholit: spetsyfika, heneza, perspektyvy. Monohrafiia. Luhansk, Znannia, 2001. 245 p.
9. Halych O. A. Dokumentalna literatura v umovakh hlobalizatsii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21RE.
10. Handzii O. A. Publitsystyka Romana Ivanychuka: problematyka i poetyka: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.01. DVNZ «Prykarp. nats. un-t im. V. Stefanyka». Ivano-Frankivsk, 2011. 20 p.
11. Koloshuk N. H. Nefiksiina literatura (dokumentalistyka) yak marhinalne yavyshechye multykulturnoho protsesu suchasnosti: ukrainska sytuatsiia. Pytannia literaturoznavstva. Vyp. 78. S. 215–223 // http://nbuv.gov.ua/UJRN/P1_2009_78_27.
12. Kochan I. M. Slovo pro vchytelia. Literaturne misto: Onlain-biblioteka ukrainskoi literatury. Osvitnii onlain-resurs // <http://litmisto.org.ua/?p=19511>.
13. Lyzanchuk V. V. 90 zhyttievikh vizerunkiv Oleksandry Serbenskoi. Shtrykhy do yuvileinoho portreta. Den: shchodenna ukrainska hazeta // <http://incognita.day.kyiv.ua/90-zhittievix-vizerunkiv-oleksandri-serbenskoyi.html>.
14. Masliuchenko H. O. Khudozhni memuary ta avtobiohrafichna povist v ukrainskii literaturi 90-kh rokiv XX stolittia: avtoref. dys. kand. filol. nauk. D., 2004. 18 p.
15. Memuary i memuarystyka. Stara Ukraina. Lviv, 1924. Vyp. 9–10. S. 113.
16. Morozova E. F. Dokumentalna literatura. Ukrainska Literaturna Entsyklopediia: v 5 t. K., “Ukrainska Radianska Entsyklopediia” im. M. P. Bazhana, 1990. T. 2. P. 85.
17. Morozova E. F. Dokumentalna literatura, dokumentalistyka [Elektronnyi resurs]. Izbornik. Rezhym dostupu: <http://izbornyk.org.ua/ulencycl/ule44.htm>.
18. Pavliuk I. Z. Pysmennytska publitsystyka 1950–1960-kh rokiv: demokratyzatsiino-hlobalizatsiini tendentsii. Slovo i chas. 2012, No. 7. P. 17–26.
19. Pavliuk I. Z. Ukrainska pysmennytska publitsystyka druhoi polovyny 40-kh-80 rokiv KhKh stolittia: Rozdil monohrafi. Sotsialni komunikatsii: Rezultaty doslidzhen, 2013. T. 3: Haluzevi sotsialni komunikatsii. K., KNUKiM, 2014. P. 37–81.
20. Pavliuk I. Z. Ukrainska pysmennytska publitsystyka 20–30 rokiv XX st. // Ukrainskyi informatsiinyi prostir: Naukovyi zhurnal Instytutu zhurnalistyky i mizhnarodnykh vidnosyn Kyivskoho natsionalnogo universytetu kultury i mystetstv. Chyslo 3. K., KNUKiM, 2014. P. 124–132.
21. Pavliuk I. Z. Ukrainska pysmennytska publitsystyka druhoi polovyny Druhoi svitovoi viiny / I. Pavliuk // Slovo i chas. 2016. № 9. S. 64–78 // <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/158429>.
22. Pohribnyi A. H. Do rozuminnia fenomena pysmennytskoi publitsystyky. Slovo i chas. 2007. No. 4. P. 45–52 // <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11070/08-Pogribnyy.pdf?sequence=1>.
23. Svalova M. I. Pysmennytska publitsystyka: kreatyvno-imperatyvnyi aspekt (na materialy publitsystyky B. Oliinyka). Literaturoznavstvo. file:///C:/Users/irenka/AppData/Local/Temp/Almpolt_2009_1_20.pdf.
24. Cerbenska O. A. Fakultet zhurnalistyky, ukrainska mova i ya – slovesnyk-ukrainist Arkhiv Lvivskoho universytetu. <https://archive.lnu.edu.ua/o-serbenska-fakultet-zhurnalistyky-ukrajinska-mova-i-ya-slovesnyk-ukrainist/>.
25. Sopelnyk N. V. Publitsystyka ta memuarystyka H. Kostiuka: ideini oriientyry ta problemy poetyky : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.01.01. Khark. nats. un-t im. V. N. Karazina. Kharkiv, 2008. 20 p.
26. Sushko S. O. Dialektyka fiktsionalnogo, personifikovanoho i realnogo, suspilno-oriientovanoho u romanakh «The gravitys rainbow» T. Pinchona i «The tunnel» V. Hassa // <https://studfile.net/preview/8111188/>.
27. Furkalo V. I. Typolohiia i filosofska problematyka dokumentalnoi literatury // [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: https://dSPACE.udpu.edu.ua/bitstream/6789/10097/1/Dokumentalna_literatura.pdf.
28. Cherkashyna T. Iu. Formuvannia zhanriv spohadovoi literatury [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://litzbirnyk.com.ua/wp-content/uploads/2013/12/65.pdf>.
29. Cherkashyna T. Iu. Literatura osobystoho spohadu v systemi slovesnoi tvorchosti [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_4%282%29__7.

**SCIENTIFIC MEMOIRS OF PROFESSOR ALEXANDRA SERBENSKA:
DIFFERENTIATION AND SIGNIFICANCE**

The article explores memoirs about scientists of Lviv universities by Professor of Journalism department of Lviv Ivan Franko National University Oleksandra Serbenska, academisian of Academy of Higher Education of Ukraine, and discovers their belonging to publicistics as a type of written creative work. Based on differential approach, it is determined that memoirs by Professor Oleksandra Serbenska which had been published in printed media since 1990 up to present days, are not writer's works, but journalism as they were based on real facts, events without any fiction and have argumentation of author's thoughts based on facts, documents and journalistic forms.

The typology of memoirs of Professor Oleksandra Serbenska was made according to the types of their publications: traditional and new mass media, in particular, publications in scientific all-Ukrainian and Lviv magazines, bulletins of Lviv universities, collections of scientific works of the National Library of Ukraine and Lviv universities. Vernadsky, Lviv National Library of the Academy of Sciences of Ukraine named after V. Stefanyk, collective memoirs, book of memoirs. At the same time, the article explores publications published on the Internet on the websites of the archives of Ivan Franko National University of Lviv, Lviv online TV channels «Your City», «Variants» Lviv», on Youtube and Telegram channels, websites of Bulletins of Ivan Franko Lviv National University (philological and journalism series) and websites of the bulletin of Lviv Polytechnic National University (series «Problems of Ukrainian terminology».

The typology of memoirs of Professor Oleksandra Serbenska was carried out according to the contribution of scientists to the sections of Ukrainian linguistics. It is proved that the memoirs of Professor Oleksandra Serbenska were published as a contribution to the history of Ukrainian linguistics, in particular the memoir scientific linguo-personology. Professor Oleksandra Serbenska's memoirs are not only objects of the history of the Ukrainian language, but also of source studies of the history of Ukraine, history of Ukrainian science, history of Ivan Franko Lviv University, Lviv Polytechnic, history of Ukrainian journalism, history of Ukrainian journalism.

It has been discovered that the memoirs of Professor Oleksandra Serbenska belong to the genres of publicistic journalism, and their varieties have been identified.

Keywords: Oleksandra Serbenska, memoirs about Ukrainian linguists, kind of memoir, classes, types of memoirs, history of Ukrainian linguistics, linguistic personalities, history of Ivan Franko University of Lviv and history of Lviv Polytechnic National University.